

NARODOWY
BANK POLSKI

Sierpień 2023 r.

Informacja o transakcjach oszukańczych dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w I kwartale 2023 r.

Sierpień 2023 r.

Informacja o transakcjach oszukańczych dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w I kwartale 2023 r.

Opracował:

Departament Systemu Płatniczego
Wydział Analiz i Badań

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
tel.: +48 22 185 10 00
faks.: +48 22 185 10 10
www.nbp.pl

Niniejsze opracowanie i jego poprzednie edycje dostępne są na stronie internetowej NBP
www.nbp.pl/home.aspx?f=/systemplatniczy/informacja-o-transakcjach-oszukanczych.html

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2023

Spis treści

Spis treści	2
Wstęp	3
Streszczenie	4
1. Transakcje oszukańcze przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych	5
2. Transakcje oszukańcze przy użyciu kart płatniczych	7
2.1. Transakcje oszukańcze – dane od agentów rozliczeniowych	7
2.2. Transakcje oszukańcze – dane od banków	10
3. Transakcje oszukańcze dokonane przy użyciu polecenia przelewu	16
Spis wykresów	19
Spis tabel	21

Wstęp

Opracowywanie materiału pt. *Informacja o transakcjach oszukańczych dokonanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych* ma na celu wspomaganie realizacji ustawowego zadania Zarządu NBP w zakresie dokonywania okresowej oceny rozliczeń pieniężnych, wynikającego z art. 17 ust. 4 pkt 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

W pierwszym rozdziale materiału zaprezentowano dane dotyczące liczby oraz wartości transakcji oszukańczych dokonywanych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych oraz ich udział w we wszystkich transakcjach dokonywanych tymi instrumentami. Ponadto przedstawiono strukturę transakcji oszukańczych według użytych instrumentów.

Rozdział drugi dotyczy oszustw kartami płatniczymi. Przedstawiono w nim bardziej szczegółowe dane dotyczące tych oszustw, m.in. ich liczbę, wartość oraz poniesione straty. Zaprezentowano także dane dotyczące struktury, miejsca dokonania transakcji oszukańczych oraz ich udziału we wszystkich transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi. W rozdziale przedstawiono dane z dwóch perspektyw (źródeł): agenta rozliczeniowego oraz wydawcy karty płatniczej.

W rozdziale trzecim opisano natomiast szczegółowe informacje o oszustwach przy użyciu polecenia przelewu, prezentując ich liczbę, wartość oraz strukturę.

Z początkiem 2023 r. wprowadzono zmiany w sprawozdawczości banków i agentów rozliczeniowych. Prezentowane w materiale dane za I kwartał 2023 r. pochodzą z nowej sprawozdawczości w zakresie statystyki płatniczej.

Streszczenie

Na podstawie informacji za I kwartał 2023 r. otrzymanych od banków oraz od agentów rozliczeniowych można stwierdzić, że:

- Według danych otrzymanych od banków, liczba transakcji oszukańczych bezgotówkowymi instrumentami płatniczymi zmniejszyła się o 2,0% w porównaniu z IV kwartałem 2022 r. Spadek (o 4,6%) odnotowano również w przypadku wartości tych transakcji. Średnia wartość transakcji oszukańczej wyniosła w I kwartale 2023 r. 869,8 zł (spadek o 23,0 zł).
- W analizowanym okresie dokonywano transakcji oszukańczych tylko z użyciem kart płatniczych i poleceń przelewu. Skala tych oszustw była nadal niewielka w porównaniu ze wszystkimi operacjami realizowanymi kartami płatniczymi i poleceniami przelewu. Liczba i wartość transakcji oszukańczych stanowiły, odpowiednio, tylko 0,002% liczby i 0,0004% wartości wszystkich operacji tymi instrumentami płatniczymi.
- Zgodnie z danymi przekazanymi przez agentów rozliczeniowych, w I kwartale 2023 r. odnotowano prawie 12 tys. operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych na kwotę ponad 10,1 mln zł. Oznacza to wzrost liczby takich transakcji o 25,3% oraz ich wartości o 15,3% względem poprzedzającego kwartału i powrót do poziomów odnotowywanych we wcześniejszych kwartałach 2022 r. Relacja liczby i wartości oszustw do liczby i wartości wszystkich operacji z użyciem kart płatniczych wyniosła odpowiednio 0,0006% i 0,007%.
- Według danych przekazanych przez banki w I kwartale 2023 r. przeprowadzono ponad 71,3 tys. operacji oszukańczych kartami płatniczymi na kwotę ponad 25,1 mln zł, co oznacza w porównaniu z IV kwartałem wzrost liczby o 0,8% oraz spadek wartości o 0,7% takich operacji. Udziały wartości oraz liczby transakcji oszukańczych we wszystkich transakcjach nie zmienił się w stosunku do poprzedniego kwartału i wynosiły odpowiednio 0,009% i 0,003%. Wskaźniki te sugerują, że Polska pozostaje jednym z najbezpieczniejszych krajów w UE pod względem skali oszustw z użyciem kart płatniczych.
- W I kwartale 2023 r. odnotowano 8 399 oszustw przy użyciu polecenia przelewu na kwotę ponad 44,2 mln zł. W porównaniu z poprzedzającym kwartałem nastąpił spadek zarówno liczby (o 21,0%), jak i wartości (o 6,6%) transakcji oszukańczych. Znaczenie oszustw przy użyciu polecenia przelewu we wszystkich operacjach dokonywanych tym instrumentem płatniczym nieznacznie spadło – oszustwa te stanowiły 0,00076% liczby i 0,00027% wartości tych operacji.
- Dominującą część oszustw z użyciem kart płatniczych stanowiły transakcje bez fizycznego udziału karty (CNP), dokonywane poza Polską, a w przypadku polecenia przelewu transakcje dokonywane w środowisku internetowym (przeglądarka internetowa, dedykowana aplikacja).
- W analizowanym okresie nie zanotowano żadnych transakcji oszukańczych przy użyciu polecenia zapłaty oraz czeków.

1. Transakcje oszukańcze przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych

W analizowanym okresie nastąpił spadek liczby i wartości operacji oszukańczych, odnotowano je z użyciem kart płatniczych i poleceń przelewu. Nie wystąpiły żadne transakcje oszukańcze z wykorzystaniem polecenia zapłaty oraz czeków.

Z danych otrzymanych od banków za I kwartał 2023 r. wynika, że liczba transakcji oszukańczych dokonywanych kartami płatniczymi oraz poleceniami przelewu zmniejszyła się w porównaniu z IV kwartałem 2022 r. o 2,0% (tabela 1). W przypadku wartości takich transakcji odnotowano również spadek (4,6%). Średnia wartość transakcji oszukańczej w I kwartale 2023 r. była mniejsza o 23,0 zł i wyniosła 869,8 zł (tabela 2).

Tabela 1. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2022 Q4	2023 Q1	Zmiana %	Udział %
Karty płatnicze	70 730	71 310	0,8%	89,5%
Polecenie przelewu	10 635	8 399	-21,0%	10,5%
Ogółem	81 365	79 709	-2,0%	100,0%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Tabela 2. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

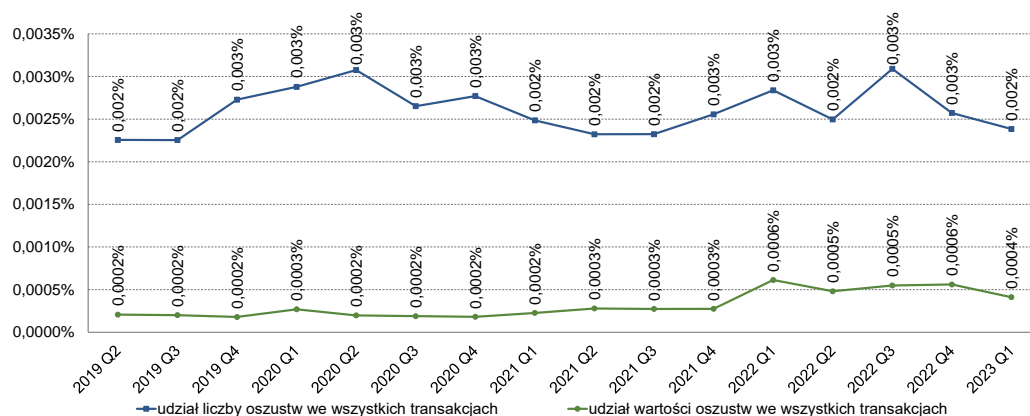
Operacje oszukańcze	2022 Q4	2023 Q1	Zmiana %	Udział %	Średnia 2022 Q4	Średnia 2023 Q1
Karty płatnicze	25 310 994	25 127 962	-0,7%	36,2%	357,9	352,4
Polecenie przelewu	47 329 168	44 202 711	-6,6%	63,8%	4 450,3	5 262,9
Ogółem	72 640 162	69 330 673	-4,6%	100,0%	892,8	869,8

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Znaczenie oszustw we wszystkich transakcjach dokonywanych kartami płatniczymi oraz przeleciem przelewu zmniejszyło się w I kwartale 2023 r. Udziały operacji oszukańczych w liczbie i wartości takich od wielu lat utrzymują się na bardzo niskim poziomie (wykres 1). Uwzględniając te wskaźniki Polska jest jednym najbezpieczniejszych krajów w Unii Europejskiej pod względem skali oszustw. W maju 2023 r. EBC opublikował krótki raport¹, który wskazuje, że w ostatnich latach skala transakcji oszukańczych w UE maleje.

¹ *Report on card fraud in 2020 and 2021, 2023*, Opracowanie dostępne na stronie internetowej: <https://www.ecb.europa.eu/pub/cardfraud/html/ecb.cardfraudreport202305-5d832d6515.en.html>

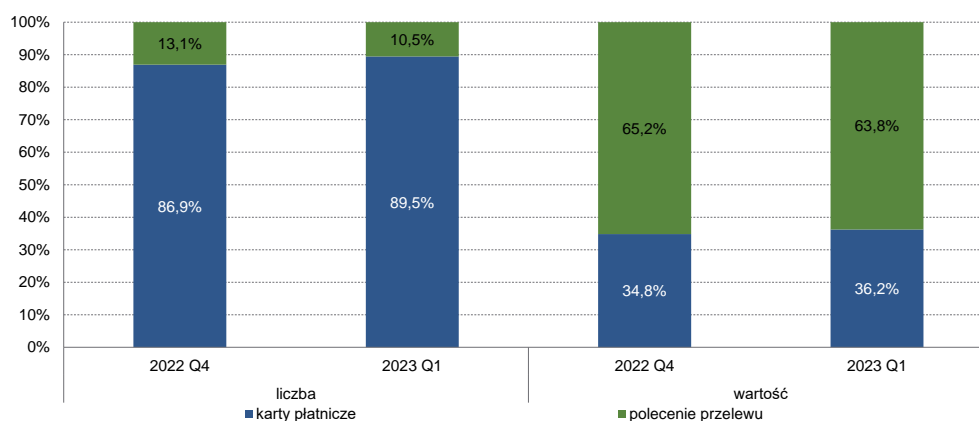
Wykres 1. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi oraz poleceniach przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Analiza danych o płatnościach dwoma wspomnianymi instrumentami pozwala stwierdzić, że transakcje kartami stanowiły 89,5% ogólnej liczby oszustw i 36,2% ich wartości. Natomiast płatności z wykorzystaniem polecenia przelewu stanowiły 10,5% ogólnej liczby oszustw i 63,8% ich wartości (wykres 2).

Wykres 2. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

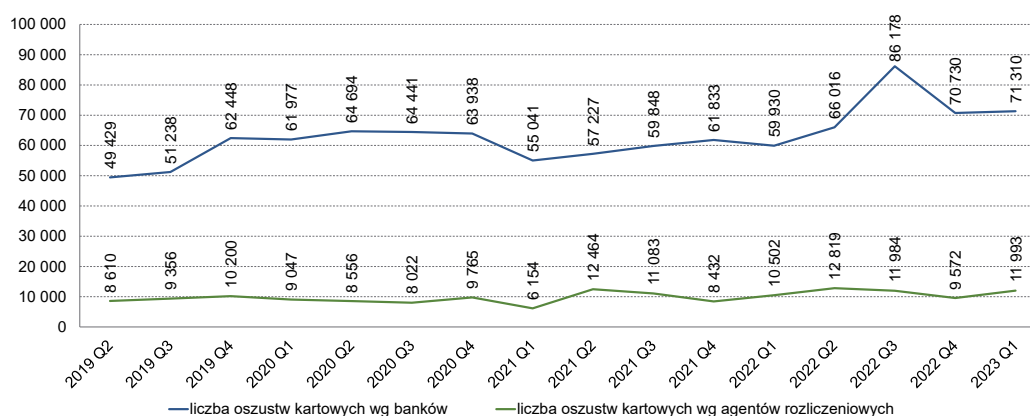
2. Transakcje oszukańcze przy użyciu kart płatniczych

Dane o oszustwach dokonanych kartami płatniczymi przekazywane są do Narodowego Banku Polskiego przez:

- agentów rozliczeniowych,
- banki wydające karty płatnicze.

Z uwagi na różny zakres dokonywanych kartami płatniczymi oszustw ujmowanych w sprawozdaniach tych podmiotów występuje trwała rozbieżność w danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych oraz banki.

Wykres 3. Liczba oszustw według banków i agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków i agentów rozliczeniowych

Dane od agentów rozliczeniowych nie obejmują:

- transakcji dokonywanych w bankomatach kartami skradzionymi lub kartami sfałszowanymi,
- transakcji oszukańczych dokonanych poza granicami kraju kartami wydanymi w Polsce.

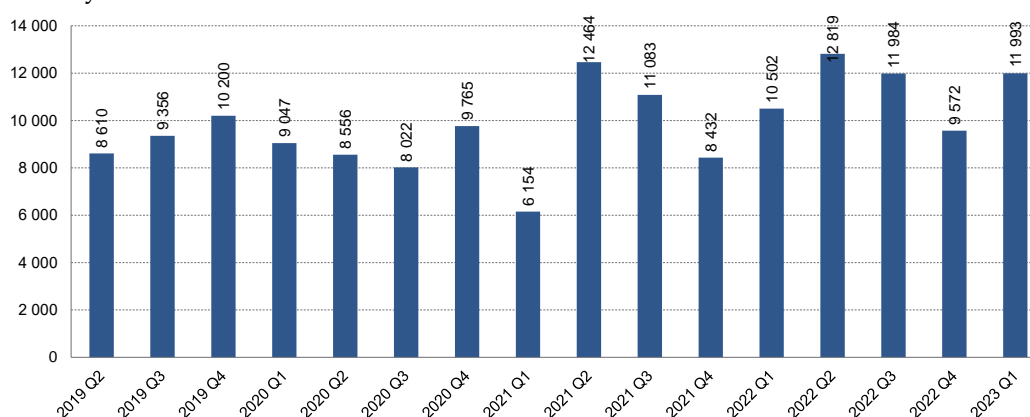
Dane z banków nie obejmują natomiast transakcji oszukańczych dokonanych w Polsce kartami wydanymi w innych krajach.

2.1. Transakcje oszukańcze – dane od agentów rozliczeniowych

W I kwartale 2023 r., według danych pochodzących od agentów rozliczeniowych, odnotowano 11 993 operacje oszukańcze dokonane kartami płatniczymi na kwotę 10 119 347 zł (wykresy 4 i 5). Liczba oszustw wzrosła o 25,3% w porównaniu z poprzedzającym kwartałem, a ich wartość o 15,3%. Tym samym liczba transakcji oszukańczych oraz ich wartość, po spadkach w IV kwartale

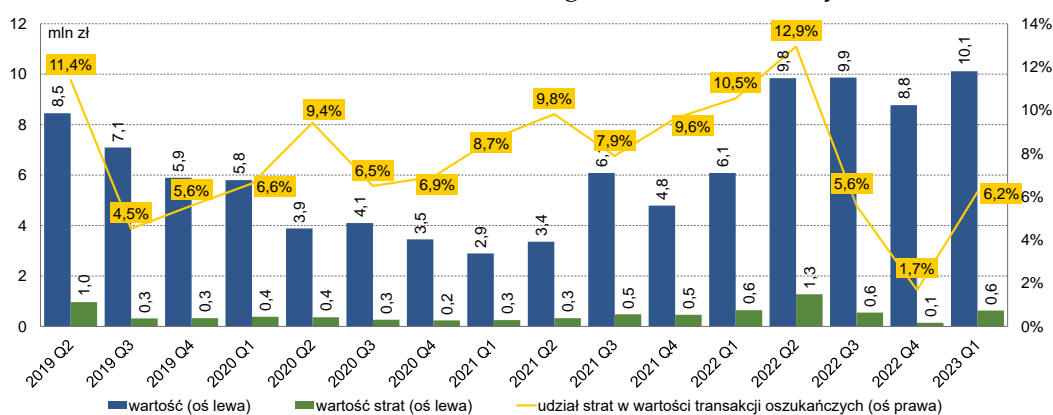
2022 r., powróciły do poziomów odnotowywanych we wcześniejszych kwartałach 2022 r. (wykresy 4 i 5). Wartość strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych wynosiła 629 241 zł, co stanowiło 6,2% wartości oszustw dokonanych w tym okresie. Udział strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych w wartości transakcji oszukańczych był większy o 4,5 punkty procentowe w porównaniu z IV kwartałem 2022 r.

Wykres 4. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 5. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

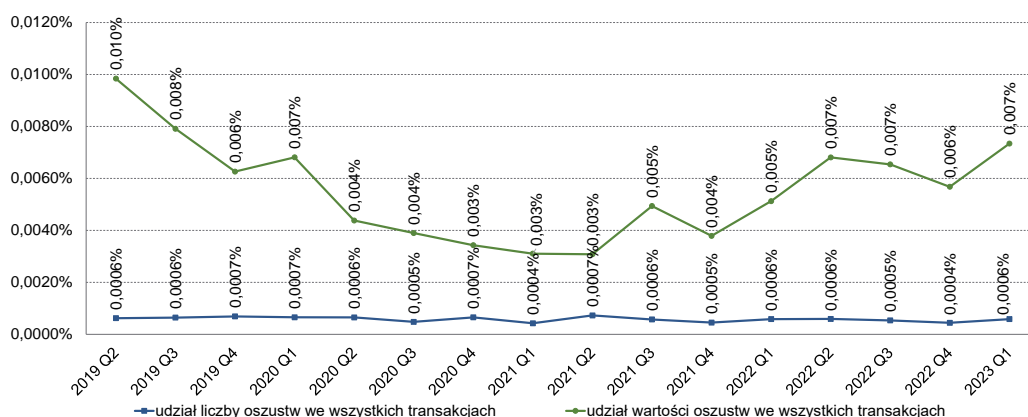

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

W związku z tymi zmianami, relacja wartości transakcji oszukańczych do wartości wszystkich transakcji kartami płatniczymi zaraportowanych przez agentów rozliczeniowych za I kwartał 2023 r. również się zwiększyła do 0,007%, wracając do poziomu sprzed IV kwartału 2022 r. Analogiczny wskaźnik dla liczby operacji wzrósł do 0,0006% (wykres 6).

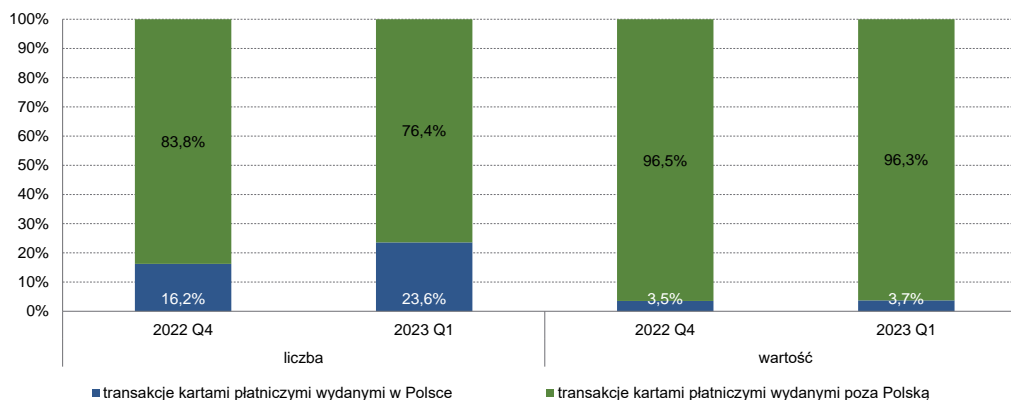
Wśród operacji oszukańczych duży jest udział transakcji dokonanych kartami płatniczymi wydanymi poza Polską. Pod względem liczby było to 76,4%, natomiast pod względem wartości 96,3% takich operacji (wykres 7).

Wykres 6. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 7. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wprowadzenie standardów EMV oraz SCA (*Strong Customer Authentication*) powoduje, że dokonanie oszustwa karta płatniczą w urządzeniach zainstalowanych na terytorium Polski (np. POS, bankomat) jest utrudnione. Dlatego znacznie częściej takie oszustwa występują w transakcjach realizowanych w Internecie. Dostępne dane (tabela 3) wskazują, że większość transakcji oszukańczych (pod względem ich liczby) przy użyciu kart płatniczych wydanych poza Polską dokonywana jest bez fizycznego udziału karty (CNP – *card not present*), a więc najprawdopodobniej w Internecie (59,8%). Udział takich samych transakcji oszukańczych (CNP), ale przy użyciu kart płatniczych wydanych w Polsce wyniósł 83,0%. Wartościowo relacja transakcji

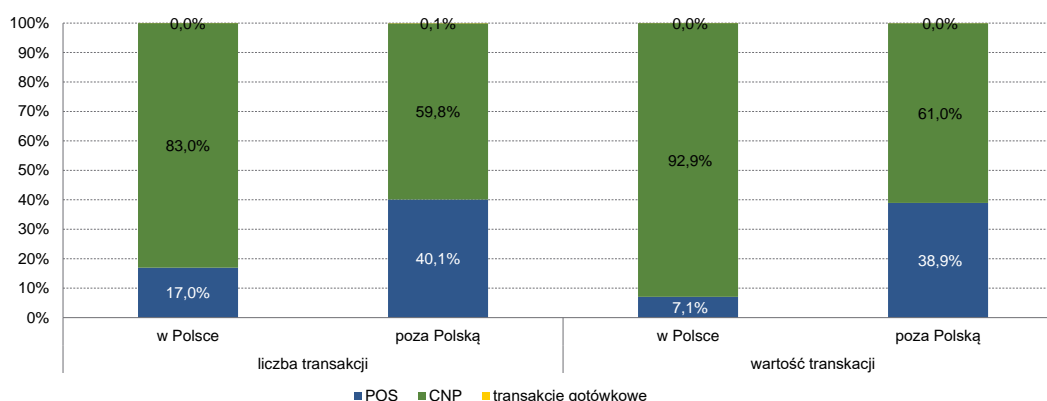
oszukańczych typu CNP do ogółu operacji płatniczych przeprowadzanych kartami wydanymi w kraju oraz poza jego granicami wynosiła, odpowiednio, 92,9% i 61,0% (wykres 8).

Tabela 3. Liczba i wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w I kwartale 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych

Operacje oszukańcze	Operacja kartami wydanymi w Polsce		Operacja kartami wydanymi poza Polską		Ogółem	
	transakcje	udział %	transakcje	udział %	transakcje	udział %
Liczba transakcji						
W urządzeniach akceptujących karty płatnicze (terminale POS)	480	17,0%	3 676	40,1%	4 156	34,7%
w tym: operacje zbliżeniowe	453	16,0%	2 864	31,3%	3 317	27,7%
Card Not Present (CNP)	2 349	83,0%	5 477	59,8%	7 826	65,3%
Transakcje gotówkowe	1	0,0%	10	0,1%	11	0,1%
Ogółem	2 830	100%	9 163	100%	11 993	100%
Wartość transakcji w złotych						
W urządzeniach akceptujących karty płatnicze (terminale POS)	26 723	7,1%	3 791 539	38,9%	3 818 262	37,7%
w tym: operacje zbliżeniowe	18 213	4,8%	2 864 293	29,4%	2 882 506	28,5%
Card Not Present (CNP)	351 540	92,9%	5 944 819	61,0%	6 296 359	62,2%
Transakcje gotówkowe	52	0,0%	4 674	0,0%	4 725	0,0%
Ogółem	378 314	100%	9 741 033	100%	10 119 347	100%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Wykres 8. Struktura transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w POS, CNP i gotówkowych ogółem – liczba i wartość transakcji – I kwartał 2023 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

2.2. Transakcje oszukańcze – dane od banków

Przekazane przez banki dane o operacjach oszukańczych przy użyciu kart płatniczych dotyczą oszustw dokonanych na terenie kraju i poza jego granicami kartami wydanymi przez te banki. Według tych danych, w I kwartale 2023 r. dokonano 71 310 operacji oszukańczych kartami płatniczymi na kwotę 25 127 962 zł. Wartość strat poniesionych przez wydawców kart w tym

okresie wynosiła 2 522 774 zł, co stanowiło 10,0% wartości transakcji oszukańczych. W porównaniu z IV kwartałem 2022 r. nastąpił:

- wzrost o 0,8% liczby oszustw dokonanych kartami,
- spadek o 0,7% wartości oszustw dokonanych kartami,
- wzrost udziału strat w wartości transakcji oszukańczych o 3,0 pp (wykres 9).

Tabela 4. Liczba operacji oszukańczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2022 Q4	2023 Q1	Zmiana %	Udział %
Karty zgubione / skradzione	5 793	9 488	+ 63,8 %	13,3%
Karty nieotrzymane	0	0		0,0%
Karty sfalszowane	14 462	2 224	- 84,6 %	3,1%
Inne	50 475	59 598	+ 18,1 %	83,6%
Ogółem	70 730	71 310	+ 0,8 %	100,0%

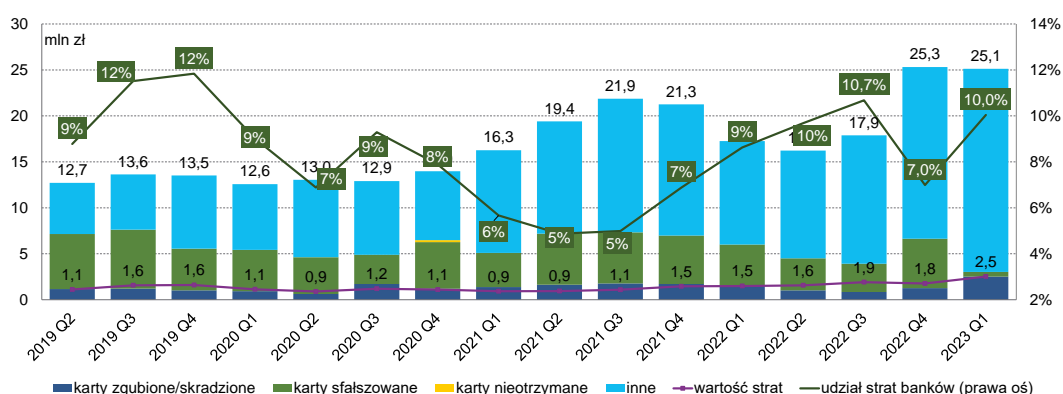
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Tabela 5. Wartość operacji oszukańczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. (w złotych) – dane od banków

Operacje oszukańcze	2022 Q4	2023 Q1	Zmiana %	Udział %	Średnia 2022 Q4	Średnia 2023 Q1
Karty zgubione / skradzione	1 264 703	2 515 291	+ 98,9%	10,0%	218,32	265,10
Karty nieotrzymane	0	0	+ 0,0%	0,0%	0,00	0,00
Karty sfalszowane	5 380 559	512 215	- 90,5%	2,0%	372,05	230,31
Inne	18 665 732	22 100 456	+ 18,4%	88,0%	369,80	370,83
Ogółem	25 310 994	25 127 962	- 0,7%	100,0%	357,85	352,38

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 9. Wartość operacji oszukańczych z wykorzystaniem kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez banki w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków

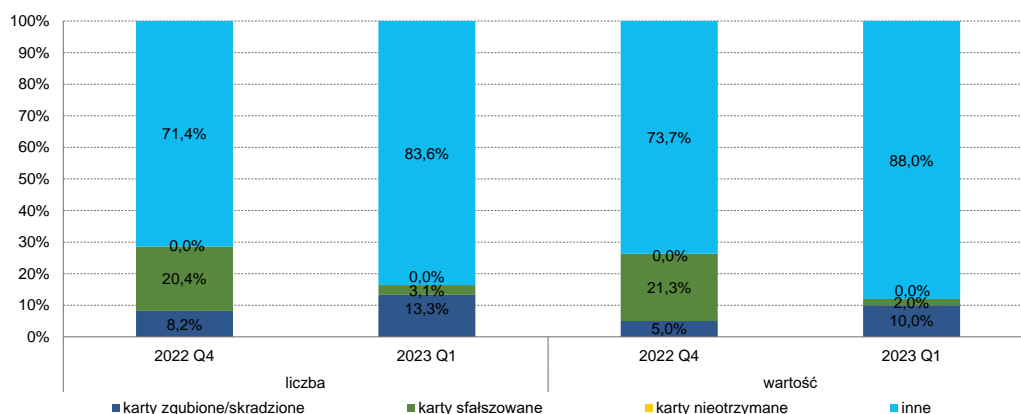

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Z informacji przekazanych przez banki wynika, że w I kwartale 2023 r. pod względem liczby:

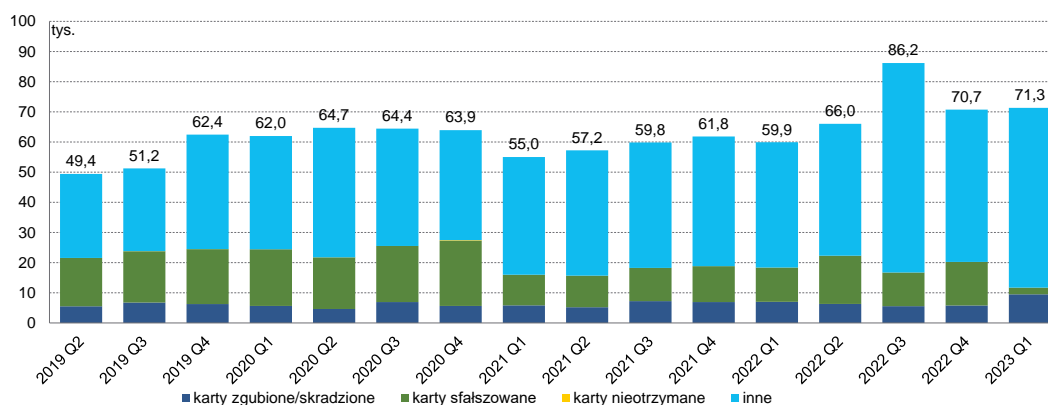
- dominowały oszustwa w kategorii Inne (59 598 na łączną kwotę 22 100 456 zł), w której banki przekazują głównie informacje o transakcjach dokonanych z wykorzystaniem danych karty płatniczej bez jej fizycznej obecności; stanowiły one 83,6% ogółu oszustw; średnia wartość transakcji oszukańczej w tej kategorii wynosiła 370,83 zł;
- oszustwa kartami zgubionymi lub skradzionymi stanowiły 13,3% ogółu oszustw; odnotowano 9 488 takich przypadków na łączną kwotę 2 515 291 zł; średnia wartość transakcji oszukańczej w tej kategorii wynosiła 265,10 zł i była większa o 21,4% względem poprzedzającego kwartału;
- oszustwa kartami sfałszowanymi stanowiły 3,1% ogółu oszustw; 2 224 przypadków na łączną kwotę 512 215 zł; średnia wartość transakcji oszukańczej przy użyciu kart sfałszowanych wynosiła 230,31 zł (spadek o 38,1%);
- nie odnotowano oszustw przy użyciu kart nieotrzymanych.

Wykres 10. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 11. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków

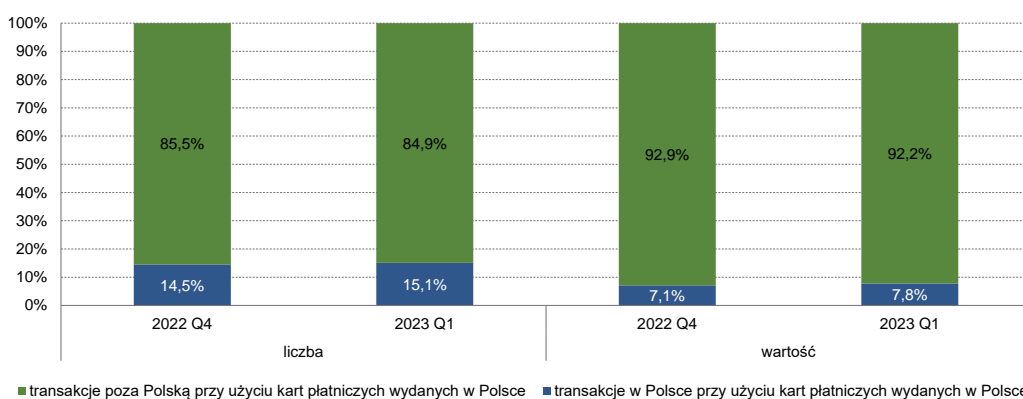

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wśród transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych dominują operacje dokonane za granicą kartami wydanymi w Polsce. Pod względem liczby było to 84,9%, natomiast pod względem wartości 92,2% takich transakcji (wykres 12).

W I kwartale 2023 r. poza granicami kraju dokonano 60 555 transakcji oszukańczych kartami płatniczymi, podczas gdy na terytorium Polski 10 755. Pod względem wartości odnotowanych oszustw dysproporcja ta jest jeszcze większa, gdyż w analizowanym okresie wartość transakcji oszukańczych dokonanych poza Polską wyniosła 23,2 mln zł, a na terytorium kraju 2,0 mln zł (wykresy 13 i 14).

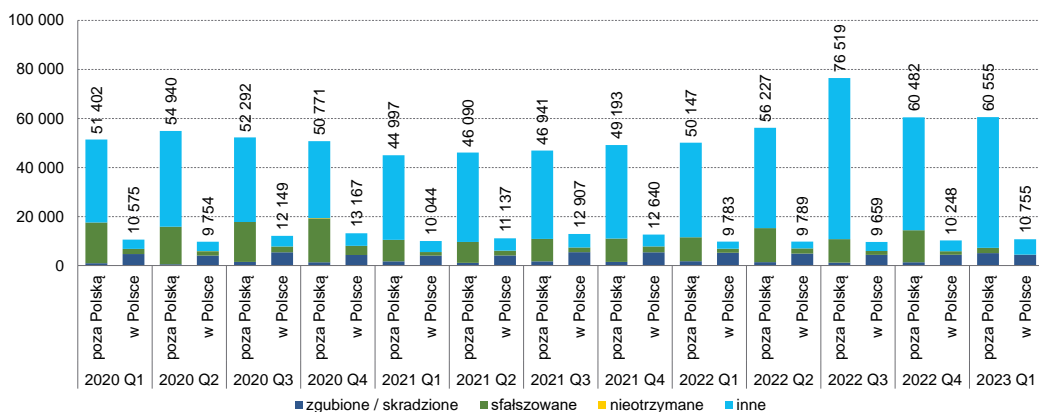
Wykres 12. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

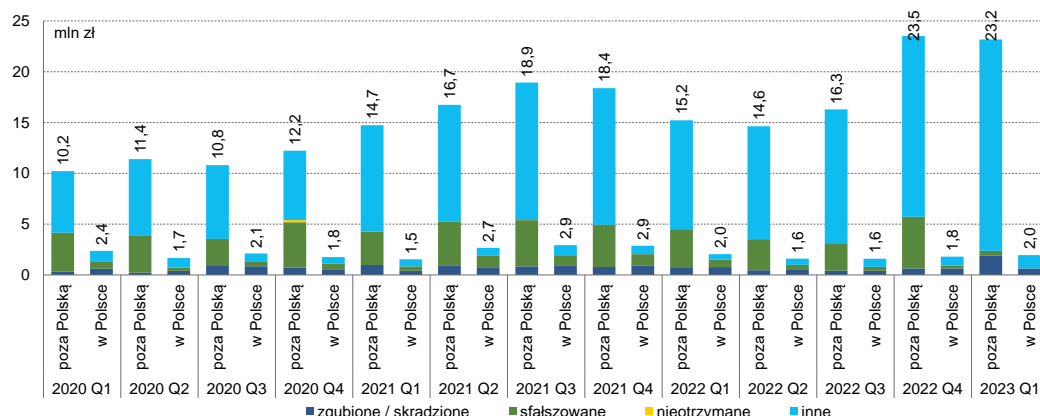
Dominujący udział wśród oszukańczych transakcji bezgotówkowych stanowią płatności realizowane bez użycia karty (typu CNP), np. w sklepach internetowych. W IV kwartale 2022 r. pod względem liczby oraz wartości stanowiły one, odpowiednio, 90,3% i 91,0% oszukańczych transakcji bezgotówkowych (wykresy 15 i 16).

Wykres 13. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według liczby transakcji w okresie od I kwartału 2020 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków

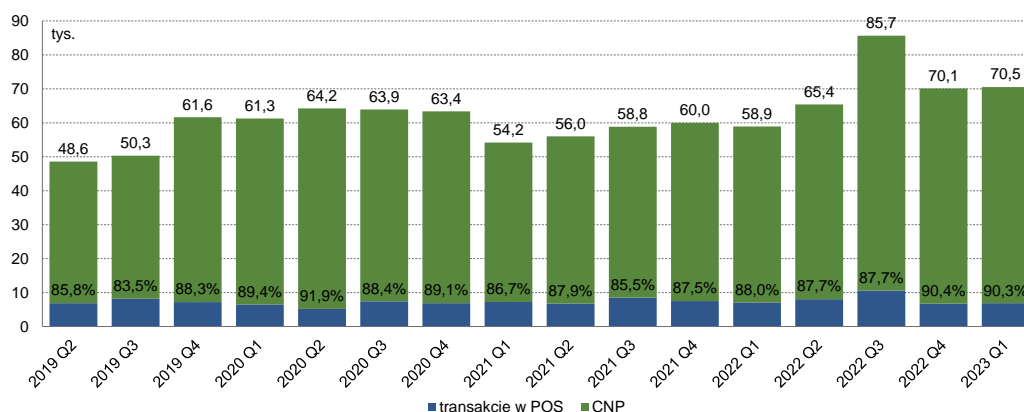
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 14. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według wartości transakcji w okresie od I kwartału 2020 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków

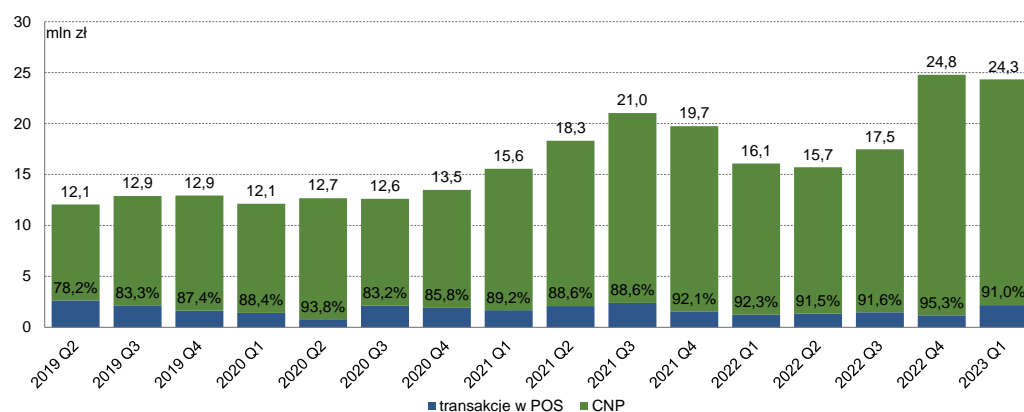
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 15. Struktura liczby bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na operacje dokonane w terminalach POS i CNP

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 16. Struktura wartości bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na operacje dokonane w terminalach POS i CNP

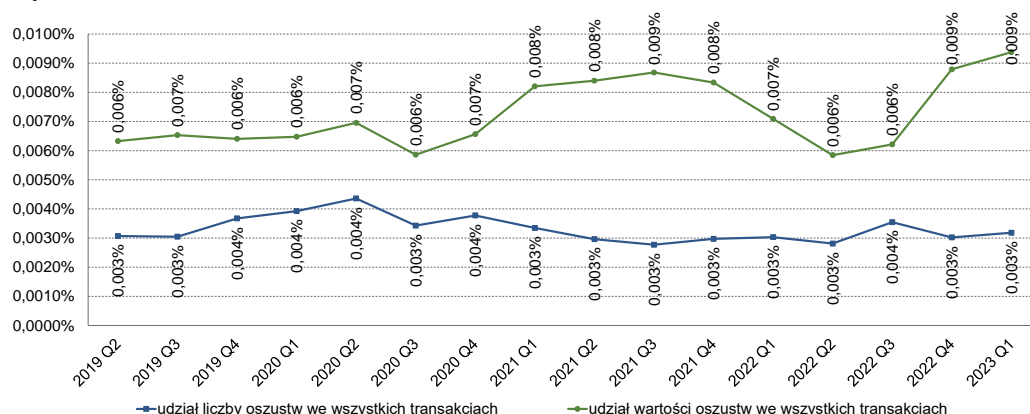

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

W I kwartale 2023 r. transakcje oszukańcze kartami płatniczymi stanowiły 0,003% liczby i 0,009% wartości transakcji gotówkowych i bezgotówkowych dokonanych tymi instrumentami płatniczymi wydanymi przez banki raportujące do NBP. W poprzedzającym kwartale udziały te były nieznacznie niższe. Wskaźnik dotyczący wartości transakcji pomimo wzrostu jest nadal bardzo niski. Porównanie go z analogicznymi wskaźnikami dla innych krajów UE pozwala stwierdzić, że Polska od wielu lat jest jednym z najbezpieczniejszych krajów pod względem częstości oszustw z wykorzystaniem kart płatniczych.

Wykres 17. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Największy udział w liczbie operacji oszukańczych mają transakcje typu CNP dokonywane poza Polską (81,6%) oraz transakcje CNP na terytorium Polski, które stanowią 7,70% tych operacji. Najmniej transakcji oszukańczych kartami płatniczymi dokonuje się gotówkowo (kategorie: bankomat oraz Inne gotówkowe w tabeli 6).

Tabela 6. Najczęściej występujące oszustwa przy użyciu kart płatniczych w podziale na rodzaj transakcji oraz terytorium w I kwartale 2023 r.

	Liczba transakcji oszukańczych dokonanych:		Wartość transakcji oszukańczych dokonanych:	
	w Polsce	poza Polską	w Polsce	poza Polską
POS	6,53%	3,11%	2,25%	6,42%
CNP	7,70%	81,55%	3,41%	84,78%
Bankomat	0,84%	0,26%	2,11%	1,03%
Inne gotówkowe	0,02%	0,00%	0,00%	0,00%

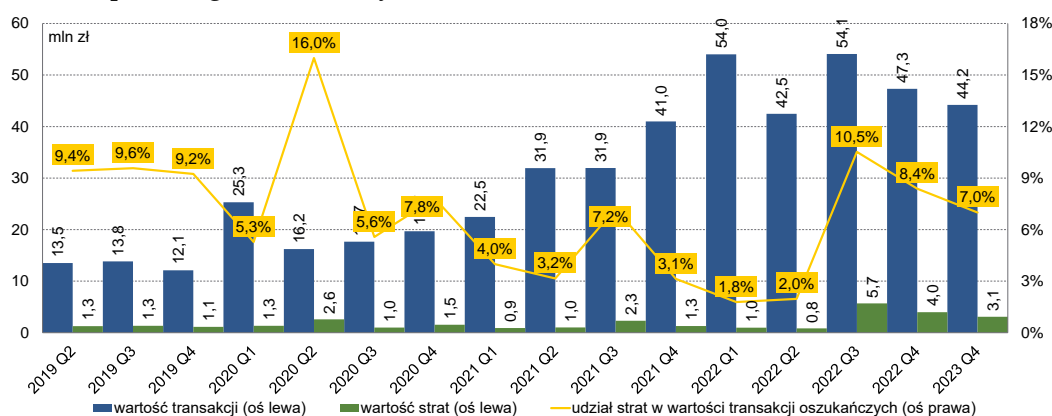
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

3. Transakcje oszukańcze dokonane przy użyciu polecenia przelewu

W I kwartale 2023 r. odnotowano 8 399 oszustw przy użyciu polecenia przelewu na kwotę 44 202 711 zł. Wartość strat poniesionych przez banki w tym okresie wynosiła 3 091 343 zł, co stanowiło 7,0% wartości transakcji oszukańczych dokonanych z wykorzystaniem wspomnianego instrumentu płatniczego (wykres 18). W porównaniu z IV kwartałem 2022 r. nastąpił spadek:

- liczby transakcji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu o 21,0%,
- wartości takich transakcji oszukańczych o 6,6%,
- udziału strat w wartości transakcji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu o 1,4 punktu procentowego.

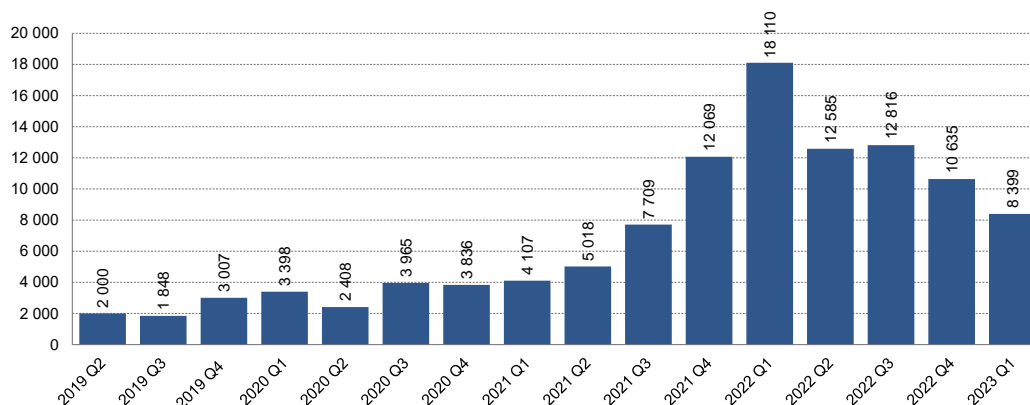
Wykres 18. Wartość operacji oszukańczych oraz wartość strat poniesionych przez banki z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na poszczególne kwartały

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Średnia wartość oszukańczego polecenia przelewu zrealizowanego w I kwartale 2023 r. wyniosła 5 263 zł (wzrost o 18,3% względem poprzedzającego kwartału). Największą liczbę transakcji oszukańczych dokonanych poleceniem przelewu zanotowano w I kwartale 2022 r. (wykres 19), co mogło być związane z silnym napływem imigrantów z Ukrainy wywołanym agresją zbrojną Rosji na Ukrainę. Napływ ten spowodował zwiększony oraz niestandardowy przepływ środków pieniężnych na terytorium Polski, tworząc nowe okazje dla oszustów.

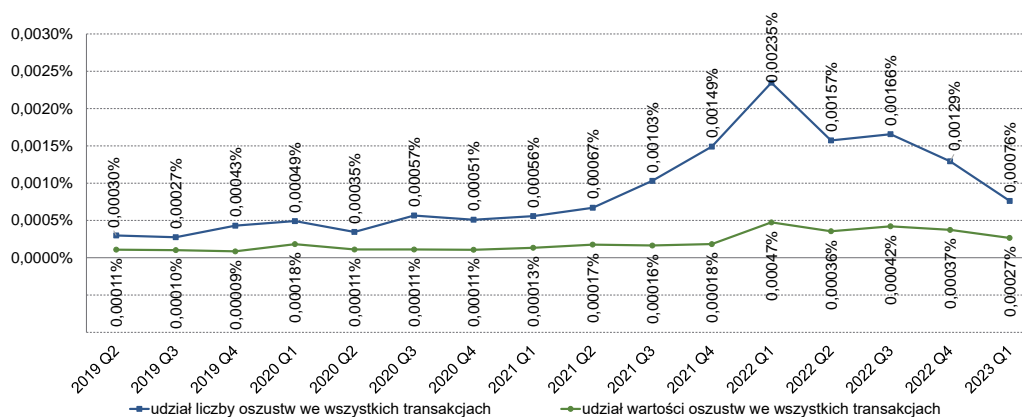
Wykres 19. Liczba operacji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na poszczególne kwartały

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Udział transakcji oszukańczych we wszystkich płatnościach poleceniem przelewu zmniejszył się w analizowanym okresie zarówno pod względem liczby, jak i wartości (wykres 20). Po znacznym wzroście w I kwartale 2022 r. wskaźnik ten ustabilizował się i zmniejsza się od kilku kwartałów.

Wykres 20. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

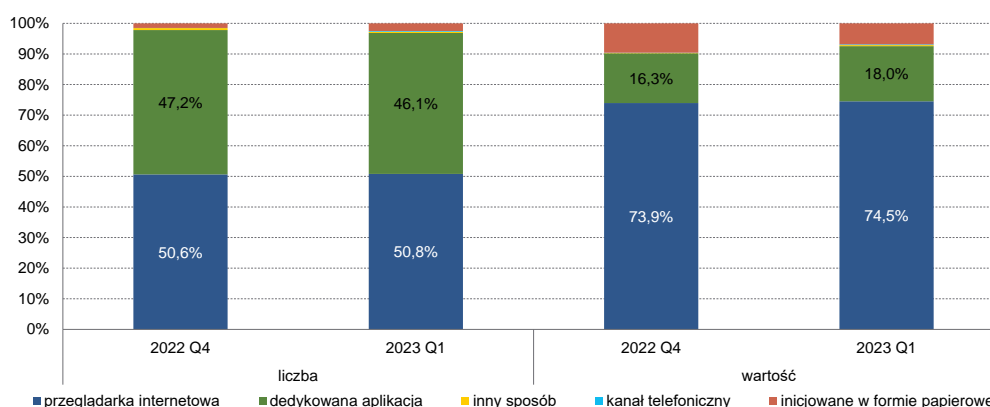
Najwięcej transakcji oszukańczych pod względem ich liczby dokonuje się w kanale internetowym. W I kwartale 2023 r. stanowiły one 50,8% wszystkich transakcji oszukańczych poleceniem przelewu. Natomiast pod względem wartości najczęściej takich oszustw przeprowadza się w Internecie – 74,5% oraz w dedykowanej aplikacji – 18,0% (tabela 7, wykres 21).

Tabela 7. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Operacje oszukańcze	2022 Q4	2023 Q1	Zmiana %	Udział % 2023 Q1
Liczba transakcji				
Przeglądarka internetowa	5 385	4 267	-20,8%	50,8%
Dedykowana aplikacja	5017	3869	-22,9%	46,1%
Inny sposób	69	34	-50,7%	0,4%
Kanał telefoniczny	3	18	500,0%	0,2%
Inicjowane w formie papierowej	161	211	31,1%	2,5%
Ogółem	10 635	8 399	-21,0%	100,0%
Wartość transakcji w złotych				
Przeglądarka internetowa	34 998 953	32 945 767	-5,9%	74,5%
Dedykowana aplikacja	7 699 836	7 961 041	3,4%	18,0%
Inny sposób	61 556	166 923	171,2%	0,4%
Kanał telefoniczny	23 557	86 193	265,9%	0,2%
Inicjowane w formie papierowej	4 545 266	3 042 787	-33,1%	6,9%
Ogółem	47 329 168	44 202 711	-6,6%	100,0%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Wykres 21. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków

Spis wykresów

Wykres 1. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi oraz poleceniach przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków	6
Wykres 2. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	6
Wykres 3. Liczba oszustw według banków i agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r.....	7
Wykres 4. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	8
Wykres 5. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez agentów rozliczeniowych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	8
Wykres 6. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	9
Wykres 7. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych.....	9
Wykres 8. Struktura transakcji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w POS, CNP i gotówkowych ogółem – liczba i wartość transakcji – I kwartał 2023 r.....	10
Wykres 9. Wartość operacji oszukańczych z wykorzystaniem kart płatniczych oraz wartość strat poniesionych przez banki w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków	11
Wykres 10. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	12
Wykres 11. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w poszczególnych kwartałach w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na rodzaje operacji oszukańczych – dane od banków	12
Wykres 12. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	13
Wykres 13. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw według liczby transakcji w okresie od I kwartału 2020 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków	13
Wykres 14. Struktura operacji oszukańczych kartami płatniczymi w podziale na rodzaje oszustw wg wartości transakcji w okresie od I kwartału 2020 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków .	14

Wykres 15. Struktura liczby bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na operacje dokonane w terminalach POS i CNP	14
Wykres 16. Struktura wartości bezgotówkowych operacji oszukańczych w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na operacje dokonane w terminalach POS i CNP	14
Wykres 17. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach kartami płatniczymi w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków	15
Wykres 18. Wartość operacji oszukańczych oraz wartość strat poniesionych przez banki z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na poszczególne kwartały	16
Wykres 19. Liczba operacji oszukańczych z wykorzystaniem polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. w podziale na poszczególne kwartały	17
Wykres 20. Udział procentowy liczby i wartości oszustw we wszystkich transakcjach polecenia przelewu w okresie od II kwartału 2019 r. do I kwartału 2023 r. – dane od banków	17
Wykres 21. Struktura operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu według liczby i wartości w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	18

Spis tabel

Tabela 1. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu poszczególnych bezgotówkowych instrumentów płatniczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków.....	5
Tabela 2. Wartość operacji oszukańczych przy użyciu bezgotówkowych instrumentów płatniczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	5
Tabela 3. Liczba i wartość operacji oszukańczych przy użyciu kart płatniczych w I kwartale 2023 r. – dane od agentów rozliczeniowych	10
Tabela 4. Liczba operacji oszukańczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	11
Tabela 5. Wartość operacji oszukańczych w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. (w złotych) – dane od banków	11
Tabela 6. Najczęściej występujące oszustwa przy użyciu kart płatniczych w podziale na rodzaj transakcji oraz terytorium w I kwartale 2023 r.	15
Tabela 7. Liczba operacji oszukańczych przy użyciu polecenia przelewu w IV kwartale 2022 r. oraz I kwartale 2023 r. – dane od banków	18

---

nbp.pl

